

ראתי הרבה מאות משפטים בחיי אך מימי לא ראיתי משפט כמו זה המתנהל בירושלים, בפרשת השופט מלחי. השבוע ביקרתי בו לראשונה, ישבתי בו כמה שעות. כשיצאתי החוצה, הרגשתי כאילו יצאתי ממחזה קפקאי. עברו כמה דקות עד שהתרגלתי למחשבה שאכן השמש זורחת, שהכניסה הרוסית עומדת במקומה, שהחיים נמשכים כרגיל.

כי שם, באולם הקטן של בית המשפט, אתה מאבד כל קשר לציאות. אתה נכנס לעולם אחר, בעל מציאות משלך.

כמו עלבון של קפקא.

ההרגשה הקפקאית לכדה אותי עוד לפני התחלת ישיבת המשפט. ישבתי בקהל, והסתכלתי סביבי. היו שם כל מיני אנשים טובים, רגילים, שבאו לראות את "המשפט". אולם חלק ניכר מן הקהל היה מורכב מטיפוסים,

על

העניין

מיהי?

שאנו רגילים לכנותם "מזורים", כדי לא להשתמש במילה אחרת. אלה הם האנשים המטרדים באופן שיטתי את מערכות העונשים, המוכרחים להיפגש באופן קבוע עם אישי ציבור, המפציצים במכתבים משונים את מוסדות המדינה ואת בתי המשפט — גואלי עולם, שגילו את התרופה לכל חולי המדינה, או שהשיב רודף אחריהם.

מדוע מושך דווקא משפט זה את שום ש, חסר להם בורג? זוהי שאלה לפסיכולוגים — וכוונתי לא השאלה היחידה שפסיכולוג סקרן ימצא בה עניין במשפט זה.

ישיבה עצמה החלה בדרשה קצרה של אב בית המשפט, כבוד נשיא בית המשפט המחוזי, השופט בקר. הוא פנה אלינו בפנים המורות, וייסר אותנו קשות. "אתמול, בגמר ישיבת המשפט", הוא הודיע לנו, "מצאנו על הארץ קליפות של בננות ושל גרעינים. לא אסכול התנהגות כזאת מצד הקהל. אני מזהיר את הקהל לא לזרוק כאן בננות. זהו בית המשפט."

בכך התחיל המשפט.

כלומר: החלה ההתאבקות בין שלושה אישים: הסניגור מנדל שרף, השופט צבי עלי בקר והעדה יונה סופר. לעיתים השתתף בה גם האדם הרביעי, התובע גבריאל בך. זה דמה להתאבקות, אבל מרבית הזמן לא הוקדש להתמודדות שרף

סופר, במיפגרת חקירת שתי יוערב, אלא להתנגשות שרף-בקר, שנמי שכה מהרנע הראשון ועד האחרון.

הפרוצדורה הרגילה היתה זאת: הסניגור שאל שאלה. השופט פסל אותה, מפני שאינה נוגעת לעניין המשמש נושא למשפט. הסניגור גור התוכח, לעיתים בחריפות רבה מאד. השופט הסתייג מסיגורן הסניגור והודיע שלא יסבול עלבונות לבית המשפט. הסניגור הסביר את סיגורו.

כל הדברים האלה נרשמו בקפדנות, מילה במילה, על-ידי השופט. בינתיים התייעצו השופטים ביניהם. החלטתם נרשמה. שלושת השופטים חתמו עליה. הסניגור ניסח את שאלתו מחדש. העדה ענתה, לא תמיד לעניין. וחזרו חלילה.

דבר המדחים ביותר בכל התהליך הזה הוא הצורך שכל מילה תירשם בידי אב בית המשפט בכבודו ובעצמו.

מה מקורו של מינהג אנגלי עתיק זה?

יש אומרים כי האנגלים, שהכירו את שופטיהם, לא סמכו עליהם יתר על המידה. הם לא רצו שירדמו באמצע המשפט, מבלי שהדבר יורגש. לכן הטילו על השופטים את החובה לרשום בעצמם כל מילה, דבר שהכריח אותם להישאר ערים.

יש אומרים כי המינהג נולד בתקופה בה חסרו כוחות יעור בעלירמה, ואי אפשר היה לסמוך על פקידים ומתמחים שירשמו פרו

אך איך יעמוד בו אדם רגיל, החי על משכרו רת של 600 או 700 ל"י לחודש, המפרנס בקושי את אשתו וילדיו?

אדם כזה עלול להחליט, מאונס, לוותר על הגנה יעילה. אולי יודה בכל אשמה שיוחסה לו, צודקת או כוזבת, ובלבד לגמור את המשפט.

יש משהו פגום במערכת המשפט המטייה על נאשם — עוד הרבה זמן לפני שהוכחה אשמתו או צידי קתו — מעמפה נוראה כזאת.

אם עודה הרבר הן תועפות לנאשם — כמה הוא עולה למשל המיסים? כמה משקיעה המדינה במשפט היועץ המשפטי נ. אליעזר מלחי? החקירה נמשכה חודשים, ועסקו בה אנשי הצמרת של משטרת ישראל. במשפט עצמו עוסקים שלושה שופטים בכירים, בכירי התביעה הכללית, עוזריהם, מזכיריהם, מתמחיהם, וכל המנגנון המשרת אותם. אפילו החוקת העדה הראשית במלון פאר היא הוצאה קטנה יחסית, בהשוואה להון זה. (ואפשר, כמובן, לשאול: מדוע

או כמו תאונת דרכים קטלנית.

תה מסתכל בשופט מלחי, שכמעט ואינו בולט באולם בו סוערת ההתנגדות שות סניגור-שופט וסניגור-עדה, ואתה שואל את עצמך: מה יהיה גורלו?

אם ימצא אשם, ישא בעונש. אך אינך יכול להתעלם מן המחשבה כי כל עונש שייגור לו במיקרה זה יהיה קל לעומת העונש הכרוך בעינוי הדין, במשפט האיני סופי, בסבל נפשי וחומרי.

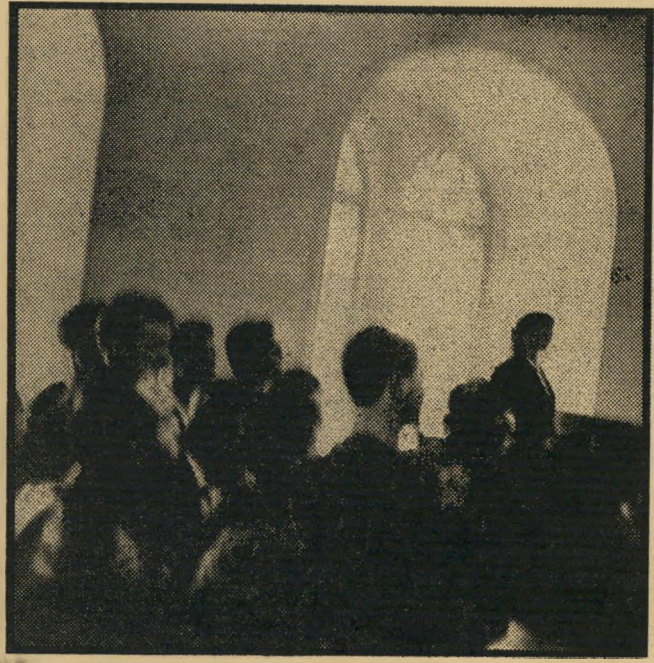
ואם ימצא זכאי — מה אז? האם לא יהיה אז מחוסל בדיוק באותה מידה?

האם יכול אדם, אחרי פרשה כזאת, לחזור לחייו התקינים כי אילו לא קרה דבר? האם יוכל לחזור ולחיות שופט?

האם בכלל עוד יש משמעות לקביעה "זכאי" בתנאים כאלה?

האם יכול להיות פיצוי כספי שיגיע לשש ספרות? האם יכול להיות פיצוי מוסרי? אין זו שאלה זנבי משפט זה בלבד. זוהי שאלת יסוד, שמדינת חוק חייבת לתת עליה את דעתה.

האם יוכל אדם, אחרי פרשה כזאת, לחזור לחייו התקינים כי אילו לא קרה דבר? האם יוכל לחזור ולחיות שופט? האם בכלל עוד יש משמעות לקביעה "זכאי" בתנאים כאלה? האם יכול להיות פיצוי כספי שיגיע לשש ספרות? האם יכול להיות פיצוי מוסרי? אין זו שאלה זנבי משפט זה בלבד. זוהי שאלת יסוד, שמדינת חוק חייבת לתת עליה את דעתה.

המשפט: יונה סופר על דוכן העדים

בסופו של דבר בניו האישום, בעיקרו, על עדותה של העדה הראשית.

יש לא יקנא בשלושת השופטים, שיחרצו את הדין במשפט זה. אם יש ואם אין עדות מסייעת בעלת משמעות, כפי שיקבעו השופטים — העיקר תלוי במיסקל עדותה של הגברת סופר. השופטים יצטרכו להחליט: האם להאמין לה או לא? האם להתייחס אליה כאל אורח חית רודפת צדק, שפויה בדעתה וצלולה במחשבתה, האומרת את כל האמת ורק את האמת — או לא?

בסופו של דבר, אחרי כל ההפיי שטות המשפטיות, אחרי כל המיר עונים והתקדימים ופירושיהם הקים — זאת תהיה השאלה.

אחרי שהכל יגמר, אחרי שיחרץ הדין, אחרי שתשומת הלב הציבורית תעבור מגיבורי היום — מלחי, סופר, שרף — לגיבורים חרשים, מה יישאר? מה יהיה מעמדו של בית המשפט הישראלי בתודעת האזרח, בתודעת הציבור? האם תחזור מערכת המשפט להיות אחרי הפרשה כפי שהיתה לפנייה — סמול למוסד חסר-דופק, נעלה מכל ספק, נקי מכל רבב? האם ניתן לתקן את אשר הרסה פרשה זו?

לא יחזיקוה בבית, או בפנסיון צנוע? אחרי פסק-הדין, עלול לבוא עירעור. **בסך-הכל נמדדות ההוצאות כי מאות אלפי לירות.**

אין אדם בקהל שאינו שואל את עצמו: מה נעשה בראשו של העדה הראשית, הגברת יונה סופר?

היא לברה, כמעשה יזום ומתוכנן, גרמה למערבולת עצומה זו. מזה שבועות, יום אחרי יום, היא מחזיקה את המדינה בנשימה עצורה. אני מכיר אני שים המצפים בכליו-עיוניים לגליון הבא של העתון, כדי לקרוא את ההמשך — אנשים המתעניינים אך בקושי במוחו של שר, כי טביעת אוניה, בישיבת ועדת שבת-נשק. בעמדה על הזוכה, היא יכולה להשחיר את פניו של כל אדם במדינה, כאוות נפשה. השמות נורקים באולם לכל עבר. מר פלוני הוא פושע. ד"ר אלמוני הוא מושחת. הקצין פלמוני מורגש עליו, לפי טביעת עין, כי אינו הגון. מר שלמוני מקבל שלמונים.

אף אחד מן האדונים האלה, שי אינם צדדים במשפט, אינו יכול להתגונן. אין הם נקראים להעיד, כדי להפריך את ההאשמות. שמור תיהם נמרחים בעתוננים, ולדידם זהו אסון-טבע שאין בפניו הגנה, כמו לבנה הנפלת עליהם מן הגג,